[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

امکان‌سنجی کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در جهت گردشگری روستایی استان مازندران با بهره گیری از GIS

ناهید سجادیان ❋ / مهیار سجادیان ❋❋

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۱۱/۰۹
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۰/۰۳/۰٤

چکیده

در ایران،روستاها باوجود داشتن منابع طبیعی پایه کشاورزی، با مشکلات اقتصادی مواجه می‌باشند.این مسائل لزوم توجه به راهکارهای مکمل اقتصادی چون گردشگری روستایی را مطرح می‌سازند.گردشگری روستایی می‌تواند طیف وسیعی از فعالیت‌های گردشگری،از جمله کوهپیمایی تفریحی- ورزشی را شامل گردد.کوهپیمایی، فعالیتی پرطرفدار در سراسر جهان است که بسیاری به آن می‌پردازند. استان مازندران نیز به لحاظ خصوصیات طبیعی و ویژگی‌های اقلیمی و غیره از استانهای ممتاز به لحاظ فعالیت‌های مبتنی بر طبیعت محسوب می‌گردد.اما مسئله این است که ویژگی‌های طبیعی به‌ویژه ارتفاعات و توپوگرافی، آن‌چنان که باید به‌عنوان فرصت در جهت توسعه روستاهای استان مازندران شناسایی نگردیده و در این جهت برنامه‌ریزی نشده است.در این راستا به نظر می‌رسد که استان مازندران در زمینه کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در راستای گردشگری روستایی و نتایج حاصل ازآن در جهت اقتصاد تکمیلی، استعداد و ظرفیت دارد.لذا این پژوهش در این راستا، با بهره‌گیری ازسیستم اطلاعات جغرافیایی، نسبت به شناسایی مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی استان مازندران اقدام نمود و سپس روستاهای در ارتباط این مناطق مستعد در سه بازه کمتر از ۵۰۰متر،۵۰۰ تا ۱۰۰۰متر و۱۰۰۰تا ۱۵۰۰ متر در قالب دو نوع روستای زیر ۲۰ خانوار و بالای ۲۰ خانوار به تفکیک شناسایی گردید وسپس جهت ارائه راهکارهای کاربردی با توجه به چهار شاخص تعداد روستا، جمعیت ، تعداد خانوار و دسترسی به راهها در جهت گردشگری روستایی مورد تحلیل واقع گردید روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. براساس یافته‌های تحقیق استان مازندران در زمینه های طبیعی، انسانی(روستایی)و فرصتهای توسعه گردشگری روستایی مبتنی بر کوهپیمایی تفریحی- ورزشی دارای استعداد می‌باشد. در انتها نیز بر اساس یافته‌های تحقیق راهکارهای کاربردی نیز ارائه شده است.

واژگان کلیدی: کوهپیمایی تفریحی- ورزشی، گردشگری روستایی، مازندران، GIS.

❋ استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز.

❋❋ کارشناسی ارشدGIS و سنجش از راه دور.

- این مقاله برگرفته از تحقیق پژوهشی تحت عنوان "گردشگری روستایی در استان مازندران" می‌باشد که توسط نگارندگان انجام شده است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

مقدمه

گردشگری از دیرباز مورد توجه بشر بوده است. این فعالیت در اواسط قرن نوزدهم با گسترش وسایل نقلیه شخصی و موتوری گسترش یافت، به طوری که از سال ۱۹٤٥ به بعد رشد فزاینده ای داشته است.این صنعت امروزه به جهت پیشرفت در فناوری‌های سفر، احیا و توجه به جاذبه ها وغیره یکی از سه صنعت بزرگ دنیا می‌باشد ونقش ویژه‌ای در اقتصاد سالم جهانی به عهده دارد و سازمان جهانی گردشگری، درآمد این صنعت را در سال ۲۰۱۰ حدود ۸۰۰ میلیارد دلار پیش بینی نموده است.

(Davenport,2006,280;Gomez,2005,573;Quanttr one,2002,3;promfret,2006,116;M

(قیامی‌راد،۱۳۸۷،۵۱) به گونه‌ای که این صنعت به‌عنوان شاخصی از وضعیت اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی کشورها، قابلیت فراوانی در ارتقاء و پویایی بخشیدن به اقتصاد کشورها، کاهش بیکاری ، ایجاد درآمد ملی و ارتقای سطح رفاه مردم وغیره دارد.

(Hamilton,2005,254;Liu,2006,159;Chaing Lee,2008,18)

انجام فعالیت‌های گردشگری که مشاغل گوناگونی راهم به دنبال دارد در هر کشوری به‌عنوان بخشی از فعالیت های اقتصادی، در کنار بخش‌های صنعت وکشاورزی موجب رونق و پیشرفت اجتماعی- اقتصادی آن کشور می‌گردد(اکبرپور سراسکانرود و دیگران ۱۳۸۹ ، ٦۱). ایران سرزمینی چهار فصل و با تمدنی چند هزار ساله است که به لحاظ ویژگی‌های منحصر به‌فردش، در ردیف ۱۰ کشور اول جهان به لحاظ توان بالقوه گردشگری قرار دارد. (طیبی،۱۳۸۷،٦٥).

گردشگری روستایی به‌عنوان گونه‌ای از انواع گردشگری، یک فعالیت تفریحی- اجتماعی است که در نیمه دوم قرن هیجدهم در انگلستان و اروپا ظاهر شد. این نوع گردشگری کلیه فعالیت‌های گردشگری مرتبط با جاذبه‌های گردشگری طبیعی، فرهنگی، ورزشی، آموزشی، بهداشتی و درمانی، هنری و میراث فرهنگی را شامل می‌شود(جهانیان،۱۳۸۸،۲۹).

امروزه گردشگری روستایی ۱۰ تا ۲۵ درصد همه انواع فعالیت گردشگری را به خود اختصاص می‌دهد.این نوع گردشگری از یک طرف می‌تواند نقش مهمی را در متنوع سازی اقتصاد جوامع روستایی در قالب صنعت گردشگری ایفا کند و از طرف دیگر می‌تواند وسیله‌ای برای تحریک رشد اقتصاد ملی باشد. (رضوانی،۱۳۸۷، ۸۱-۸٦)

ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران روستایی در حین گردشگری است و گردشگری روستایی به‌ویژه در نوع مبتنی بر اکوتوریسم آن که سفری طبیعت محوربا رویکرد حفاظتی از محیط زیست در جهت لذت بردن از طبیعت، فعالیت‌های ورزشی ، آشنایی با فرهنگ جامعه میزبان و کمک به این جامعه در جهت افزایش درآمد و فرصت‌های شغلی آن ، بدون کمترین آثار مخرب بر محیط طبیعی است ،همواره همراه بوده است.

(Boo,1992,418;Goodwin,1998,278;Charles&oth er,2000,558) .

و در این میان کوهپیمایی که در آن فرد به دنبال تأمین سلامت ،شادابی، ارتباط با طبیعت ، انگیزه‌های اجتماعی و در نهایت لذت کشف و ماجراجویی است (ستاد اطلاع رسانی وپیشگیری از حوادث کوهستانی،۱۳۸۸،۱). همواره جایگاه خاصی را دربین گردشگران روستایی داشته است. استان مازندران به سبب خصوصیات طبیعی ، ویژگی‌های اقلیمی و غیره از استانهای برتر کشور به لحاظ اکوتوریسم محسوب می‌گردد. اما مسئله آن است که ویژگی‌های طبیعی به ویژه ارتفاعات و توپوگرافی آنچنان که باید به‌عنوان فرصت در جهت توسعه روستاهای استان مازندران شناسایی نگردیده ودراین جهت برنامه‌ریزی نشده است.در این راستا به نظر

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

می‌رسد که استان مازندران در زمینه کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در راستای گردشگری روستایی و نتایج حاصل از آن درجهت اقتصاد تکمیلی ، استعداد و ظرفیت دارد. لذا این پژوهش با بهره‌گیری از ادبیات موضوع و تحلیل مکان مبنای کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در جهت گردشگری روستایی استان مازندران با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی به‌عنوان ابزار مدیریت داده های مکانی در ارتباط با داده‌های توصیفی به طور مشخص به منظور پاسخگویی به سه سوال،" آیا می‌توان از قابلیت گردشگری روستایی ونتایج حاصل از آن درجهت اقتصاد تکمیلی و توسعه روستایی استفاده نمود؟ آیا استان مازندران در زمینه کوهپیمایی تفریحی- ورزشی دارای استعداد وظرفیت است؟ و درنهایت وضعیت روستاهای هدف در ارتباط با سطوح دسترسی چگونه است؟" به پژوهش پرداخت. ازجمله پژوهش‌هایی که در زمینه اکوتوریسم و فعالیت‌های ورزشی طبیعت محور انجام گردیده، می‌توان به پژوهش‌های صورت گرفته توسط براون و همکاران، کیت سو و همکاران، اشاره نمود.
(Brown,2002,417;Kitsiou,2002,1)

در زمینه پهنه‌بندی مناطق مناسب توسعه اکوتوریسم و فعالیت‌های ورزشی طبیعت محور در ایران، فرج زاده اصل و کریم پناه در ۱۳۸۷ به پهنه‌بندی مناطق مناسب فعالیت کوهنوردی، دامنه نوردی، اسکی و ورزشهای زمستانی و ورزشهای آبی در استان کردستان پرداختند.(فرج زاده اصل،۱۳۸۷،۵۰) اما پژوهش مستقیمی در ارتباط با ظرفیت سنجی کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در جهت گردشگری روستایی استان مازندران صورت نگرفته است. پروپوزال (طرح پیشنهادی) محتوایی این مقاله به سازمان متولی تقدیم گردیده است به دلیل طولانی بودن مراحل کارکمیته برنامه‌ریزی ، پژوهشی ، تأمین اعتبار و غیره موضوع از شش ماه پیش عملاً در پروسه پژوهش قرار گرفته است و مقاله موجود نتیجه فعالیت علمی چند ماهه است که اکنون به منظور ارائه به مخاطبان در سطح تحقیقات علمی پژوهشی تهیه گردیده است.

روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است، در انجام پژوهش از نرم افزار ArcGIS9.2 به‌عنوان ابزار تحقیق واز لایه‌های اطلاعاتی سطوح ارتفاعی، میزان شیب، پوشش گیاهی، رودخانه‌ها وجهت شیب استفاده گردید. برای دستیابی به شاخص‌ها از مطالعات کتابخانه‌ای، پژوهش‌های میدانی، گفتگو با افراد با تجربه در زمینه کوهپیمایی تفریحی- ورزشی ، پژوهش‌های اینترنتی و تصاویر ماهواره‌ای google earth بهره گرفته شد، با استفاده از منطق بولین، سعی گردید که شرایط حداکثر در انتخاب مناطق مستعد در عمل همپوشانی منظور شود.

روستاهایی که در فواصل کمتر از ۵۰۰ متر، بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متروتا ۱۵۰۰مترنسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی قرارگرفته اند، در محیط GIS شناسایی شده و با توجه به چهار شاخص تعداد روستا، جمعیت، تعداد خانوار ودسترسی به راهها در جهت گردشگری روستایی و بالطبع اقتصاد تکمیلی روستاهای مورد نظر مورد تحلیل واقع گردیدند. توضیح دقیق‌تر در روش شناسی تحقیق (داده‌ها، ابزار و روشها) ومراحل تحقیق این پژوهش آمده است.

مبانی نظری

تعریف دقیقی از گردشگری روستایی که مورد قبول همه متخصصان باشد،وجودندارد.(Pearce,1989,14) و این اصطلاح مکرراً به صورت قابل معاوضه با

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

اصطلاحات دیگر نظیر،گردشگری بومی،گردشگری سبز،گردشگری طبیعت،گردشگری مناطق حومه‌ای مورد استفاده قرار می گیرد(اردستانی،۱۳۸۷،۱۹۱).در حقیقت گردشگری روستایی از آن جهت که گردشگر فضا ومکان را باانگیزه‌های متفاوت مورد استفاده قرار می‌دهد(Briedenhann,2004,7)، فعالیتی پیچیده و چندوجهی است که شامل انواع متفاوتی از گردشگری مبتنی بر مزرعه تا سفرهای آموزشی،گردشگری قومی و فعالیت‌های مبتنی بر اکوتوریسم چون کوهپیمایی تفریحی- ورزشی[1] می‌باشد که این فعالیت‌ها بنا به شرایط محیطهای گوناگون با درجات متفاوتی در بسیاری از نواحی روستایی به صورت گردشگری انبوه و گردشگری انفرادی ویا خانوادگی با تعداد کم انجام می‌پذیرد(Stamboulis,2003,36;رضوانی،۱۳۸۷،۲٦).

ت ۱ جدول انواع فعالیت‌های گردشگری در نواحی روستایی را نشان می‌دهد.

گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستایی است (شمس الدینی،۱۳۸۹،۹۵).گردشگری روستایی می‌تواند بایک مدیریت صحیح، به‌عنوان یک تجارت کوچک در روستای مورد نظر ابزاری برای افزایش اشتغال محلی و بهبود کیفیت زندگی ، بالا بردن سطح رفاه اقتصادی، بهبود در بهره‌وری، افزایش امکانات اجتماعی، کاهش مهاجرت روستائیان به شهرها، امکان بهره‌مندی روستائیان از معیشت پایدار وغیره را در راستای برنامه‌ریزی روستایی که مدلی عقلایی در راستای توسعه می‌باشد، عمل نماید.

(Fleisher,2002,110;Besculides,2002,306 منشیزاده،۱٦٦،۱۳۸٤؛زیاری،۱۳۷۸،٥٦؛شهیدی،۱۳۸۷،۱۰۰ -۱۰۱) .در این ارتباط در شکل شماره یک، در صفحه بعد، نمودار ارتباطی گردشگری روستایی و فرایند توسعه روستایی آورده شده است.

۱-تفرج - گردش در بیرون شهر - اسب سواری - سفر با کاروان کولی ها - سفر با اتومبیل - دوچرخه سواری - اسب و الاغ سواری - اسکی روی چمن	**۲- ورزشهای آبی** - ماهیگیری - شنا - سفرروی رودخانه **۳- ورزش‌های هوایی** - چتر بازی - کایت - بالون **٤- ورزش در زمین خشک** - تنیس - گلف	**٥- فعالیت‌های ورزشی** -کوهنوردی - صخره نوردی **٦- فعالیت‌های تفریحی-ورزشی** -کوهپیمایی تفریحی-ورزشی **۷- فعالیت‌های اکتشافی** - اقدامات صنعتی محلی،کشاورزی و مهارتی **۸- فعالیت‌های فرهنگی** - باستان شناسی - بازسازی اماکن - صنایع دستی و کارگاههای هنری **۹- فعالیت‌های مربوط به سلامتی** - دهکده های سلامت

ت ۱ . جدول انواع فعالیت‌های گردشگری در نواحی روستایی(رضوانی،۱۳۸۷،۲۸) استخراج و پردازش:نگارندگان

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

پتانسیل گردشگری هر روستا، در کنار ابعاد تاریخی و فرهنگی بیش از هر چیزی به سرمایه های طبیعی- اکولوژیک و کیفیت مناظر طبیعی آن بستگی دارد لذا عمق بخشیدن و ارج نهادن به هریک از این ابعاد و همچنین تبدیل آن‌ها به عناصر قابل عرضه، ماندگاری پتانسیل‌های آن را تضمین می‌کند(قاسمی،۱۳۸۸،۲۰۷).که دراین میان، شناخت محیط و پتانسیل‌های نهفته در آن در این بین نقش اصلی را ایفا می‌نماید(پاپلی یزدی،۱۳۸٦،۲۱۰)و سیستم اطلاعات جغرافیایی که سیستمی اساسی کامپیوتری برای جمع آوری، ذخیره سازی، کنترل، بازیابی، به روز کردن، ادغام، پردازش، تحلیل، مدلسازی و نمایش داده‌های جغرافیایی به صورت گوناگون می‌باشد (پوراحمد،۱۳۸٤،۱٦)می‌تواند در این مرحله بسیار راهگشا باشد.

ویژگی‌های عمومی منطقه مورد مطالعه

طرح مختصری از ویژگی‌های استان مازندران در جهت موضوع پژوهش ضروری به‌نظر می‌رسد. استان مازندران با مساحت خشکی برابر ۲۳۸٤۲ کیلومتر مربع به مرکزیت ساری در موقعیت جغرافیایی بین ۳۵ درجه و ٤٦ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۵۸ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۲۱ دقیقه و ٥٤ درجه و ۸ دقیقه طول شرقی در شمال با دریای خزر ، در شرق با استان گلستان، در جنوب با سمنان، تهران و قزوین ودر غرب با استان گیلان همجوار می‌باشد . بر اساس سرشماری مسکن و نفوس ۱۳۸۵ جمعیت این استان معادل ۲۹۲۲٤۳۲ نفر بوده است که ٤٦,۱ درصد از این تعداد روستانشین بوده‌اند.

در استان مازندران ۷۸۳۷۳۷ خانوار زندگی می کنند که٤٥,۸ درصد ازآن‌ها روستایی می‌باشند.این استان دارای ۱٦ شهرستان، ٤٤بخش،۵۱ شهر،۱۱۳دهستان و۳٦۹۷ آبادی می‌باشد. به دلیل مجاورت استان یاد شده با دریای خزر از شمال و رشته کوههای البرز از جنوب و بالاخره وجود منابع آب سطحی فراوان ، دارای اقلیمی تقریباً مدیترانه‌ای است(اداره کل آمار وزارت کشاورزی،4،۱۳۷٦) (مرکزآمار ایران،۱۳۸٦،۱۰۳و۵۹) (واحد پژوهش وتألیف گیتاشناسی،۱۳۸۳،۱۷٦) ت ۳ موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد .

روش شناسی(داده‌ها،ابزار و روشها) ومراحل تحقیق

روش تحقیق توصیفی – تحلیلی است . در این پژوهش از نرم افزار Arc GIS استفاده شده است .نرم افزار Arc GIS یکی از کامل‌ترین و تخصصی ترین نرم افزارهای سامانه اطلاعات جغرافیایی رومیزی موجود در جهان می‌باشد . این نرم افزار دارای ابزارهای متعددی است و همچنین با استفاده از زبان برنامه نویسی VBa قابل توسعه می‌باشد (تی تی دژ،۱۳۸٤،۱۹;وینو،۵،۱۳۸۷) لذا بر اساس توانایی‌های ذکر شده و نیز ماهیت مکانی پژوهش از Arc GIS 9.2 به‌عنوان ابزار در پژوهش استفاده شد .

بنا به ماهیت پژوهش ، نوع منطقه ، واقعیات محیطی و اقلیمی و نوع استفاده در تحقیق ، سطوح ارتفاعی به ٤ طبقه ، شیب بر حسب درجه به٦ طبقه و جهت شیب در ۹ طبقه ، طبقه‌بندی گردیدند .

برای دستیابی به شاخص ها جهت دستیابی به اهداف ازمطالعات کتابخانه‌ای، پژوهش‌های میدانی ، گفتگو با افراد با تجربه در زمینه کوهپیمایی تفریحی- ورزشی، پژوهش‌های اینترنتی ، استفاده از تصاویر ماهواره‌ای Google earth استفاده گردید که ما حصل ، در ت٤ به همراه لایه ها، شاخص‌ها ودلایل انتخاب جهت دستیابی به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی آورده شده است .

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

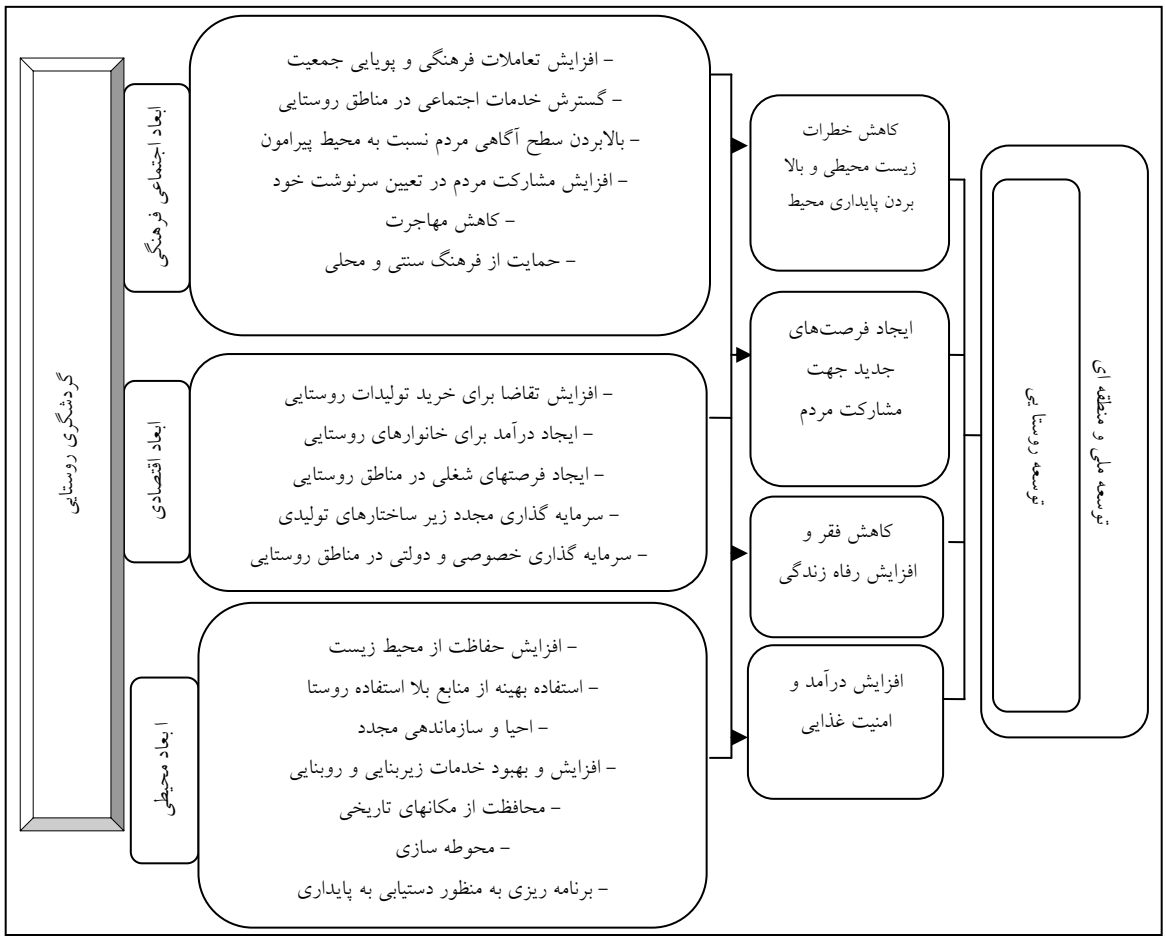

ت ۲. نمودار گردشگری روستایی(قاسمی،۱۳۸۸،۲۱۰) استخراج و پردازش: نگارندگان

ت۳. موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه (نقشه ها از سازمان نقشه برداری کشور)

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

لایه اطلاعاتی	میزان	دلایل انتخاب
سطوح ارتفاعی	۱۵۰۰-m۳۰۰۰	۱-داده های اقلیمی ۲- جلوگیری از بیماری ارتفاع زدگی ۳- جلوگیری از سرما زدگی ٤- ملاحظه خطر بهمن ٥- گزارشات سازمان هواشناسی استان ٦- ماهیت تفریحی کوهپیمایی
میزان شیب	(۲۰-۵ درجه)	۱- ملاحظه خطربهمن ۲ - امکان تشکیل خاک (شیب خفته است) ۳- امکان حرکت ساده تر و مستقیم ٤- امکان حرکت بیشتر با صرف استراحت کمتر نسبت به ارتفاعات بالاتر و شیبهای تندتر بر اساس قانون نامی اسمیت
پوشش گیاهی	جنگلی	۱-زیبایی ۲-نوعی اکوتوریسم آموزشی نیز می تواند باشد ۳-جلوگیری از مزاحمت در کاربریهای کشاورزی
رودخانه	بافر ۱۵۰۰ متری	۱- زیبایی ۲- دسترسی به آب ۳- اکوتوریسم ابی ٤- جلوگیری از مزاحمت مسیرهای ابی در کوهپیمایی(فاصله)
جهت شیب	شیبهای رو به شمال	۱- وجود پوشش گیاهی بیشتر (به علت تبخیر کمتر) ۲- تفریحات زمستانی ۳- علاوه بر چشم انداز جنگل ، دره ، چشم انداز دریا

ت٤ . جدول لایه‌ها، شاخصهاو دلایل انتخاب در شناسایی مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی(منبع: نگارندگان)

در ادامه سعی گردید با استفاده از منطق بولین ، شرایط حداکثر در انتخاب مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی در عمل همپوشانی لحاظ گردد ، سپس روستاهایی که در فواصل کمتر از ۵۰۰ متر،بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ مترو۱۰۰۰تا ۱۵۰۰مترنسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی قرارگرفته اند، در محیط GIS شناسایی شده وسپس با توجه به چهار شاخص تعداد روستا، جمعیت، تعداد خانوار ودسترسی به راهها در جهت گردشگری روستایی و بالطبع اقتصاد تکمیلی روستاهای مورد نظر مورد تحلیل واقع گردیدند، در ادامه با استفاده از نتایج تحقیق و تحلیل صورت پذیرفته،راهکارهایی ارائه گردید.در ت۵ چارت کلی انجام تحقیق آورده شده است.

یافته‌ها

به لحاظ مناطق مستعد کوهپیمایی طبیعی مساحتی در حدود ۱۱٤۷ کیلومتر مربع از اراضی استان مازندران، مستعد کوهپیمایی تفریحی-ورزشی می باشد.در ت٦ ، نقشه مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی - ورزشی استان مازندران آورده شده است .

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

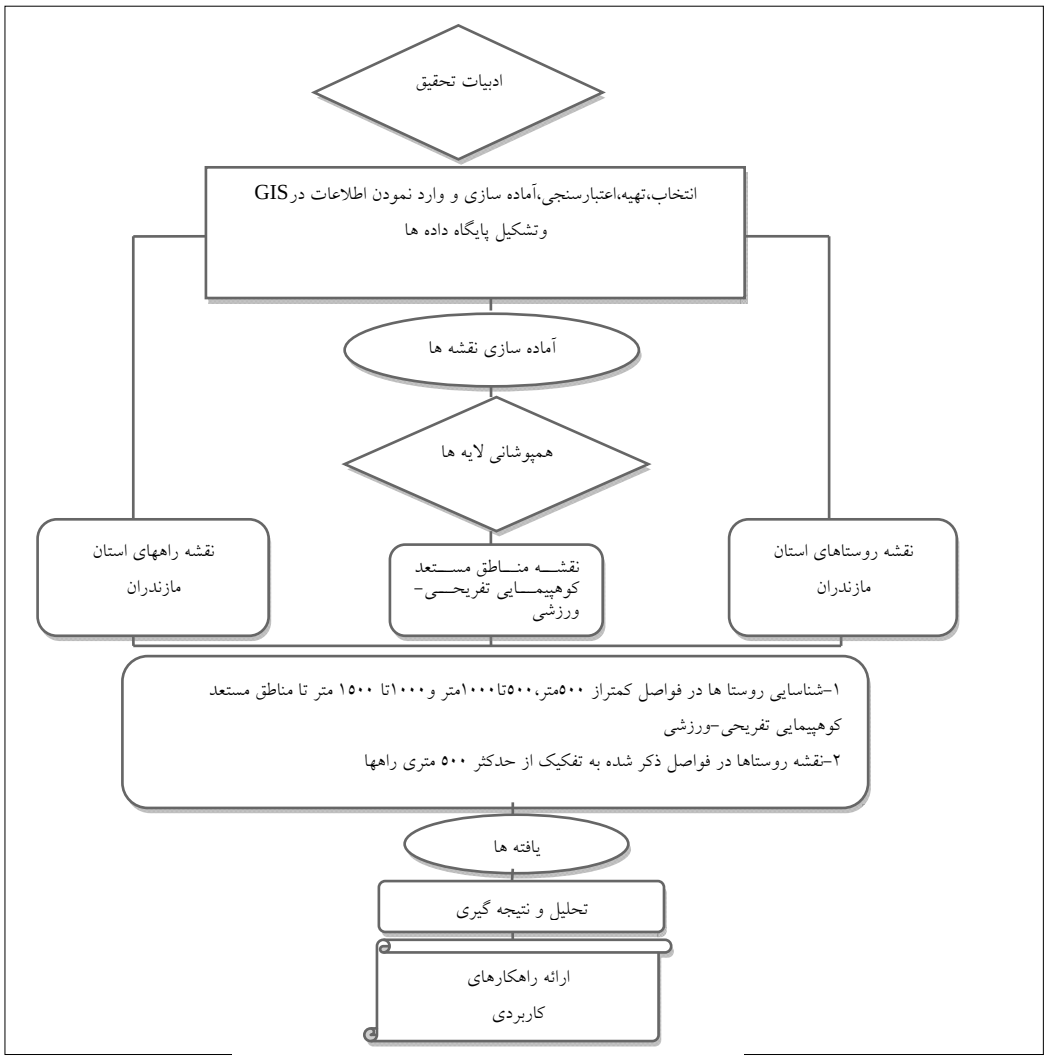

ت۵. چارت انجام تحقیق(منبع: نگارندگان)

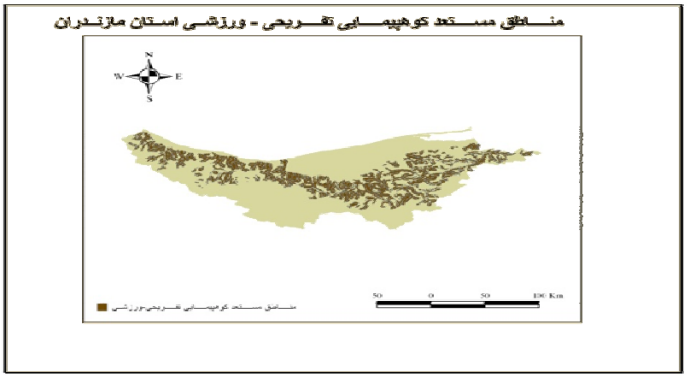

ت٦ . مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی – ورزشی استان مازندران (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

در مجموع ۲۸۹ روستا با جمعیتی بالغ بر ۳۱۵۰۰ نفر و۹۲۰۰ خانوار در فاصله حداکثر ۱۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی قرار گرفته‌اند. که در ت۷ جدول چگونگی توزیع روستاهای بیش از ۲۰ خانواروکمتر از ۲۰ خانوار در فواصل مکانی کمتر از ۵۰۰ متر، بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر و ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی با توجه به تعداد روستا،جمعیت وتعداد خانوارهای روستاهای هدف آورده شده است.

		تعداد	تعداد	جمعیت
روستاهای بالای ۲۰ خانوار	کمتراز ۵۰۰ متر	٦٩	٣٦٧٦	١٢٦٩٦
	۵۰۰-۱۰۰۰متر	٤٤	٢٣٠٩	٨١٢٠
	۱۰۰۰-۱۵۰۰	٤٣	٢٣٤٧	٧٨١٣
روستاهای کمتر از۲۰ خانوار	کمتر از ۵۰۰	٥٦	٣٨١	١٣٤٣
	۵۰۰-۱۰۰۰متر	٤٧	٢٩٩	٩٠٩
	۱۰۰۰-۱۵۰۰	٣٠	١٨٨	٦١٩
در مجموع		٢٨٩	٩٢٠٠	٣١٥٠٠

ت۷. جدول چگونگی توزیع تعداد ،جمعیت و تعداد خانوار روستایی در فواصل مورد نظر نسبت به شکل مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی-ورزشی استان مازندران(منبع: نگارندگان)

به جهت تعداد نقشه ها و محدودیت صفحات،در ت ۸ و ۹ تنها به ترتیب نقشه‌های تراکم روستاهای بیش از ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوار که در فاصله کمتر از ۵۰۰ متر نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی قرار گرفته‌اند، آورده شده است.

از جهت دسترسی روستاهای هدف که در فاصله حداکثر ۱۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد قرار گرفته‌اند،تعداد ۲٤۰ روستا با جمعیتی بالغ بر ۲٦٦۷۷ نفر و تعداد خانوار ۷۸۱٤ عدد در فاصله حداکثر ۵۰۰ متری نسبت به نوعی راه واقع شده اند.در ت۱۰ ،تعداد روستا،جمعیت و تعدادخانوار روستاهای هدف که در فاصله حداکثر۵۰۰ متری راهها واقع شده اند،به تفکیک برای روستاهای بالای ۲۰ خانوار و زیر ۲۰ خانوار برحسب فواصل مربوطه آورده شده است.

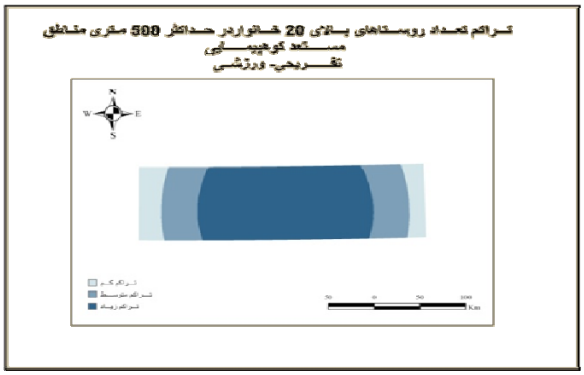

ت ۸ . نقشه تراکم تعداد روستاهای بالای خانوار در حداکثر ۵۰۰ متری نقاط هدف (منبع: نگارندگان)

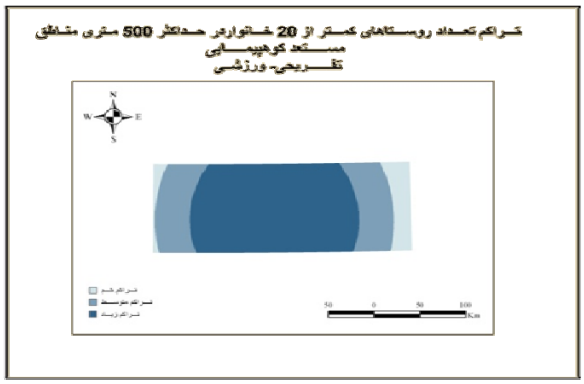

ت۹ . نقشه تراکم تعداد روستاهای کمتر از۲۰ خانوار در حداکثر ۵۰۰ متری نقاط هدف(منبع: نگارندگان)

در ت ۱۱ و ۱۲ به ترتیب نقشه های تراکم روستاهای هدف بیش از ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوار که در فاصله کمتر از ۵۰۰ متری از راهها واقع شده‌اند، آورده شده است.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

		تعداد روستا	تعداد خانوار	جمعیت
روستاهای بالای ۲۰ خانوار	کمتراز ۵۰۰ متر	۶۳	۳۱۴۴	۱۰۷۶۹
	۵۰۰-۱۰۰۰متر	۳۸	۱۹۶۹	۶۹۲۷
	۱۰۰۰-۱۵۰۰	۳۶	۱۹۶۸	۶۶۷۶
روستاهای کمتر از۲۰ خانوار	کمتر از ۵۰۰ متر	۴۳	۳۳۴	۱۰۴۸
	۵۰۰-۱۰۰۰متر	۳۷	۲۴۶	۷۴۹
	۱۰۰۰-۱۵۰۰	۲۳	۱۵۳	۵۰۸
در مجموع		۲۴۰	۷۸۱۴	۲۶۶۷۷

ت۱۰ . جدول تعدادروستا،جمعیت و تعدادخانوار روستاهای هدف در فاصله حداکثر۵۰۰ متری راه‌ها (ماخذ: نگارندگان)

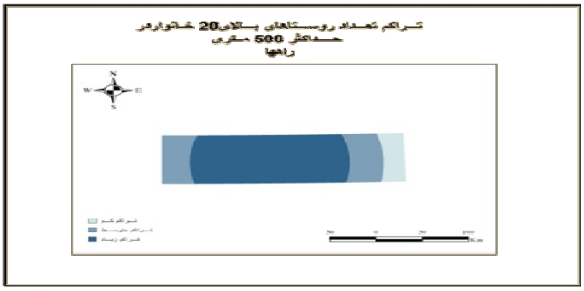

ت ۱۱ . نقشه تراکم تعدادروستاهای هدف بیش از۲۰ خانوار در فاصله کمتر از ۵۰۰ متری از راهها (منبع: نگارندگان)

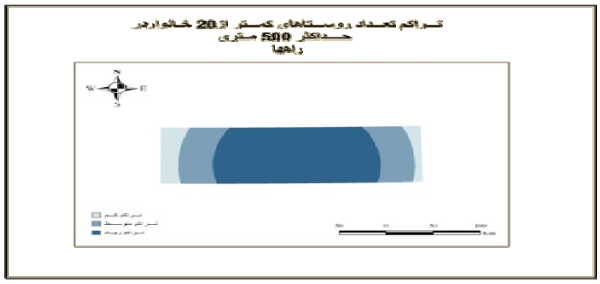

ت ۱۲ . نقشه تراکم تعداد روستاهای هدف کمتر از ۲۰ خانوار در فاصله کمتر از ۵۰۰ متری راهها(منبع: نگارندگان)

بحث و تحلیل

جاذبه های گردشگری، به‌عنوان هسته اصلی مقاصد گردشگری و سرمایه‌های اولیه این صنعت، نقش بسیار اساسی در برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری دارند. بدون جاذبه‌های مناسب، نمی‌توان به توسعه این صنعت امیدوار بود . از این رو مطالعه و بررسی جاذبه های گردشگری از مبانی و اصول برنامه‌ریزی گردشگری محسوب می‌شوند(کاظمی،۱۳۸۷،۸۵;حیدری،۱۳۸۷،۴۵). در منطقه مورد مطالعه از مجموع ۲۳۸۴۲ کیلومتر مربع مساحت خشکی استان،مساحتی در حدود ۱۱۴۷ کیلومتر مربع(۴,۸ درصد از مساحت خشکی استان)با لحاظ شروط حداکثریعنی عوامل توپوگرافی(ارتفاع مناسب،مقدارشیب مناسب وجهت شیب مناسب)،جنگل و رودخانه، مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی می‌باشد. که با عدول از شرایط حداکثر، پهنه‌های به مراتب وسیعتری از استان با تمرکز بر روی سه شرط اصلی کوهپیمایی که همانا ارتفاع مناسب، مقدارشیب مناسب و جهت شیب مناسب می‌باشد، نیز حائز شرایط فعالیت کوهپیمایی می‌باشند. در ت ۱۳ نمودار چگونگی مساحت مناطق مستعد کوهپیمایی نسبت به مساحت خشکی استان با عدول از شرایط حداکثر به درصدآورده شده است:

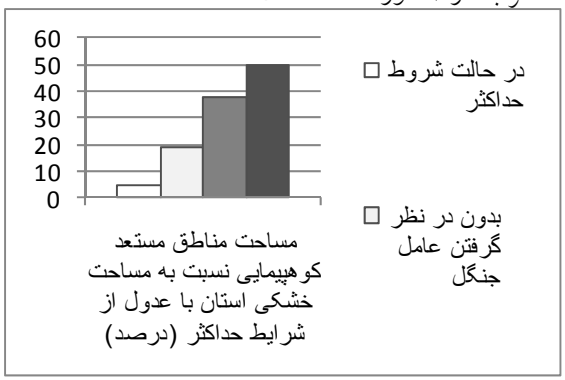

ت ۱۳. نمودار چگونگی مساحت مناطق مستعد کوهپیمایی نسبت به مساحت خشکی استان با عدول از شرایط حداکثر به درصد (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

با توجه به چگونگی توزیع این مناطق مستعد بر روی ت٦ ، ملاحظه می‌گردد که بیشترین تراکم مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی استان مازندران در نواحی شرقی و جنوب شرقی می‌باشد که با حرکت از این جهات به طرف غرب از تراکم سطوح مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی کاسته شده و در غرب استان با تراکم کمتر نسبت به دیگر جهات،مناطق مستعد، بیشترین نزدیکی را به دریا و خط ساحلی پیدا می‌نمایند. چشم‌انداز فرهنگی(انسانی) به‌عنوان زیر مجموعه‌ای ازفضای جغرافیایی به واسطه تأثیرگذاری مداوم و پویای گروههای انسانی بریکدیگر و برمحیط طبیعی و همچنین تأثیر پذیری آن‌ها از نیروهای حاکم بر محیط طبیعی به وجود می آید(سعیدی،۱۰،۱۳۸۱-۱۱). روستاها کهن‌ترین شکل سکونتگاه‌های بشری است (جمعه پور،۱،۱۳۸۵). که در آن پدیده‌های اجتماعی و طبیعی به طرز چشمگیری در هم آمیخته‌اند (مهدوی،٤،۱۳۸۳). مناطق روستایی، فرصتهای خوبی را برای گردشگری میراثی، اکوتوریسم و طبیعت گردی وغیره ارائه می‌کنند(اجل،۱۱۷،۱۳۸۸). در منطقه مورد مطالعه در مجموع تعداد ۲۸۹ روستا به‌عنوان مقر انسانی(۷,۸ درصد از تعداد کل روستاهای استان) با جمعیتی بالغ بر ۳۱۵۰۰ نفر(۲,۳ درصد از کل جمعیت ساکن در نقاط روستایی استان)وبا ۹۲۰۰ خانوار(۲,٦ درصد از تعداد کل خانوارهای ساکن در نقاط روستایی استان) در فاصله حداکثر ۱۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی با لحاظ شروط حداکثر قرار گرفته اند.که تحلیل هر یک از سه فاکتور تعداد روستا،جمعیت و تعداد خانوار برحسب فاصله از مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی - ورزشی به تفکیک روستاهای بالای ۲۰ خانوار و زیر ۲۰ خانوار می تواند در تحلیل و ارائه راهکار کمک مؤثری باشد.در این راستا در ت١٤ ،نمودار تعداد روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوار نسبت به کل تعداد روستاهای هدف و بر حسب فواصل مورد نظر آورده شده است:

ت١٤ . نمودار تعداد روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوار نسبت به کل تعداد روستاهای هدف و بر حسب فواصل مورد نظر به درصد(منبع: نگارندگان)

براساس ت۷و ت ١٤ مشخص می‌گردد که از مجموع روستاهای هدف، بیشترین تعداد روستاها متعلق به حداکثر ۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی می‌باشند، بر اساس نقشه های تراکم روستاهای بالای ۲۰ خانوار و زیر۲۰ خانوار که به ترتیب ت۸ وت۹ آورده شده‌اند، بیشترین تعداد روستاهای هدف در مرکز استان مشاهده می‌گردد که درجهات رو به شرق و رو به غرب از تراکم روستاها کاسته می‌گردد. با این تفاوت که در جهت غربی استان، روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار با تراکم کم، نسبت به روستاهای بالای ۲۰ خانوار در این جهت کمتر بوده و روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار در جهت شرق استان به مانند روستاهای بالای ۲۰ خانوار می‌باشد. در ت۱۵ نمودار جمعیت روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوارنسبت به کل جمعیت هدف و بر حسب فواصل آورده شده است:

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

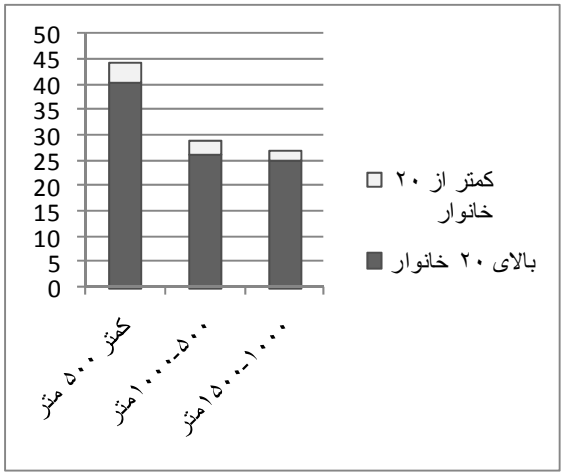

ت۱۵. نمودار جمعیت روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوارنسبت به کل جمعیت هدف و بر حسب فواصل به درصد(منبع: نگارندگان)

براساس ت۱۵ و ت۷، در مجموع ٤٤,۲ درصد ازجمعیت هدف در روستاهای کمتر از ۵۰۰ متر نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی قرار گرفته‌اند که از این میزان ٤۰,۳ درصد سهم روستاهای بالای ۲۰ خانوار می باشد.ودر کل ۹۱,٤ در صد از کل جمعیت هدف متعلق به روستاهای بالای ۲۰ خانوار می‌باشد.

در ت۱۵، نمودار تعداد خانوارهای روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوارنسبت به کل جمعیت هدف و برحسب فواصل آورده شده است. که بر اساس این شکل و ت۷ مشخص می‌گردد که بیشترین تعداد خانوارها در حداکثر ۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی زندگی می‌نمایند. و در کل ۹۰,۷ در صد ازتعداد خانوارهای روستاهای هدف متعلق به روستاهای بالای ۲۰ خانوار می‌باشد.

بر اساس ت۱۷و ت۷، در مجموع ۸۳,٤ در صد از تعداد کل روستاهای هدف در فاصله حداکثر ۵۰۰ متری نسبت به نوعی راه واقع شده اند.که این میزان ۸٤,۷ درصد از تعداد کل جمعیت هدف و۸٤,۹ درصد از کل تعداد خانوارهای هدف راشامل می‌گردد.که بیشترین سطوح دسترسی مربوط به روستاهای بالای ۲۰ خانوار و مربوط به فاصله حداکثر۵۰۰ متری نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی می‌باشد.

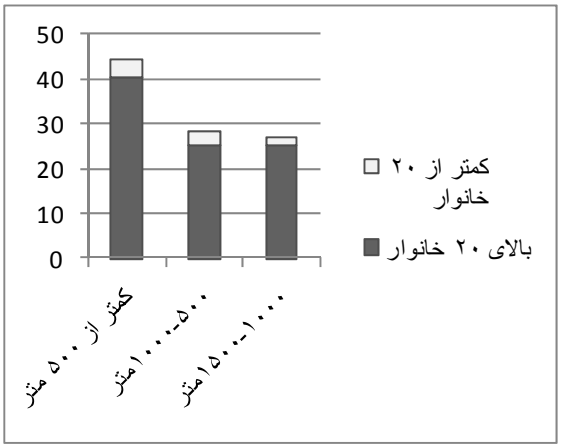

ت۱٦. نمودار تعداد خانوارهای روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوارنسبت به کل جمعیت هدف و بر حسب فواصل (منبع: نگارندگان)

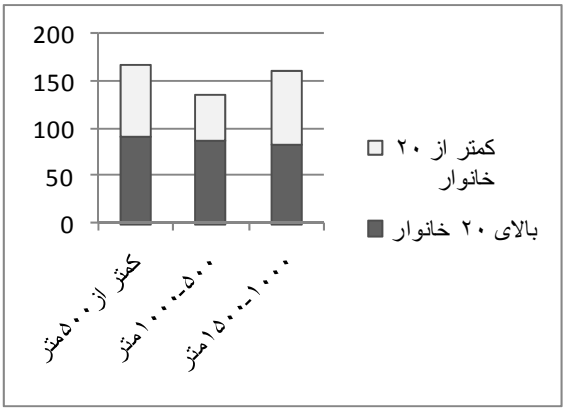

ت۱۷. نمودار سطوح دسترسی روستاهای بالای ۲۰ خانوار و کمتر از ۲۰ خانوارنسبت به کل تعداد روستاهای هدف و بر حسب فواصل به درصد (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

براساس ت۱۱و ت۱۲ ، بیشترین تراکم روستاها کـه در فاصله حداکثر ۵۰۰ متری نسبت به نوعی راه قرار گرفته‌اند در مرکز استان بیشتر می‌باشد که در روسـتاهای بـالاتر از ۲۰ خانوار، تراکم در جهت غرب استان نسبت بـه شـرق اسـتان بیشـتر مـی‌باشـد، امـا در روسـتاهای کمتـر از ۲۰ خانوار، تراکم در جهت شرق استان مقدار انـدکی نسـبت به جهت غرب استان بیشتر اسـت.بـر اسـاس یافتـه‌هـای تحقیق، ظرفیـت کوهپیمـایی تفریحـی- ورزشـی از نظـر تعداد روستاها، جمعیت و تعداد خانوار، نشـانگر اهمیـت منطقه روستایی در فاصـله ۵۰۰ متـری از منـاطق مسـتعد کوهپیمایی تفریحـی- ورزشـی در رابطـه بـا گردشـگری است، به طوری که در گستره استان روستاهای در فاصـله ۵۰۰ متری از هدف درگیرترین مکان جغرافیایی در رابطه با گردشگران ورزشکار و ورزشکاران گردشـگر اسـت و ازآنجاکه بخش اعظم این گروه روستاها ، روستاهای بیش از ۲۰ خانوار را مشمول می‌گردد، لذا به‌عنوان روسـتاهای داغ گردشگری مطـرح مـی باشـند کـه امکـان فرصـتهای توسعه‌ای را در رابطه با برنامه‌ریزی گردشگری روسـتایی به‌عنوان اقتصاد مکمل در این گروه روستاها قرار می‌دهد.

نتیجه

نتایج حاصل از پاسخ بـه سـه سـؤال در زمینـه توسـعه اقتصاد روستایی بر مبنـای گردشـگری روسـتایی، تعیـین استعداد و ظرفیت و درنهایت وضعیت روستاهای هـدف در ارتبـاط بـا سـطوح دسـترسی اسـتـان مـازندران مشخص گردید.

بر اساس مباحث بنیادین مطرح شـده در ایـن پـژوهش در صورت برنامه‌ریزی جامع نگر و محیطـی گردشـگری روستایی در توسعه اقتصاد روستایی مؤثر است. بر اساس پژوهش‌های مکان مبنا ، با برقراری شروط حداکثرفعالیت کوهپیمـایی تفریحـی- ورزشـی، یعنـی فاکتورهـای توپـوگرافی(ارتفـاع مناسب،مقدارشـیب مناسـب وجهـت شیب مناسـب)، جنگـل و رودخانـه، از مجمـوع ۲۳۸۴۲ کیلومتر مربع مساحت خشکی استان مازنـدران، مسـاحتی در حـدود ۱۱۴۷ کیلـومتر مربع،مسـتعد کوهپیمـایی تفریحی- ورزشی می‌باشد که با عدول از شرایط حداکثر، مساحتهای به مراتب گسترده‌تری در زمره منـاطق مسـتعد قرار مـی گیرنـد. کـه ایـن ارقـام نشـان مـی‌دهند،اسـتان مازندران به لحاظ کوهپیمـایی تفریحـی- ورزشـی دارای استعداد می‌باشد.

با احراز شرایط حداکثر، توزیع فضـایی منـاطق مسـتعد کوهپیمایی در شرق و جنوب شـرقی اسـتان کمتـر و بـه سمت غرب از تراکم مناطق مستعد کاسته و ایـن منـاطق به دریا ومنـاطق سـاحلی نزدیـک مـی‌گردنـد. بـه لحـاظ چگـونگی اسـتقرار روسـتاها در فواصـل کمتـر از ۵۰۰متر،۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر وبین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر نسبت به مناطق مستعد کوهپیمایی تفریحی- ورزشی ، بیشـترین تعـداد روسـتا، جمعیـت و تعـداد خـانوار مربـوط بـه روستـاهای بـالای ۲۰ خـانوار و در فاصـله حـداکثر۵۰۰متری نسبت بـه منـاطق مسـتعد کوهپیمـایی تفریحی- ورزشی مشاهده می‌گردند کـه ۸۳,٤ درصـد از کل روستاهای هدف در حداکثرفاصله ۵۰۰ متری نسـبت به نوعی راه واقع شده‌اند. این میزان در روستاهای بـالای ۲۰ خانواردرحداکثر۵۰۰ متری مناطق مستعد،۹۱,۳درصـد و در ارتباط با روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار۷٦,۸ درصـد می‌باشد. که در نهایـت ،ایـن ارقـام، عـلاوه بـر نمـایش وضعیت روستاهای هدف در ارتباط با سـطوح دسترسـی همچنـین روسـتاهای مسـتعد احیـای زیرسـاختهای گردشـگری رانشـان مـی‌دهنـد، در نهایـت بـا توجـه بـه یافته‌های تحقیق، اسـتان مازنـدران بـه لحـاظ اسـتفاده از کوهپیمایی تفریحـی- ورزشـی در گردشـگری روسـتایی ونتایج حاصل از آن در جهت اقتصاد تکمیلی روسـتاهای

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

این استان استعداد دارد. در انتها با توجه به پاسخ سه سؤال مطرح در پژوهش راهکارهای پیشنهادی در سه سطح برنامه‌ریزی بنیادین – محلی – میکرو به شرح ذیل طرح گردید.

در سطح برنامه‌ریزی بنیادین، طراحی سیستم پشتیبان تصمیم‌گیری بر اساس دیدگاه سیستمی در جهت محور مورد نظر وظرفیت سنجی به‌ویژه روستاهای مشمول در جهت حفظ ظرفیت زیست محیطی منطقه با بهره‌گیری از GIS پیشنهاد می‌گردد .

در سطح ملاحظات محلی ، به‌واسطه نتایج پژوهش و توانمندی‌های گستره استان، مناطق مرکزی استان به لحاظ استعداد در اولویت سیاستهای جذب گردشگر، نواحی شرقی استان در اولویت توسعه راه‌ها و احداث زیرساختهای گردشگری، مناطق مستعد غرب استان به لحاظ دسترسی به دریا و مناطق ساحلی نیازمند طراحی منظر و برنامه‌ریزی در این حیطه می‌باشند.

در سطح میکرو ، بیمه ویژه حوادث کوهپیمایی گردشگر، احداث مراکز فوریتهای پزشکی، شناسایی مراسم، آداب ورسوم وبازارهای هفتگی روستاهای هدف، شناسایی وسایل و تجهیزات مورد نیاز کوهپیمایان و ارائه توسط فروشندگان روستایی، اقامتگاههای روستایی، آموزش و فرهنگ سازی روستائیان در جذب گردشگران، تشکیل تعاونیهای خدمات گردشگری بر اساس مشارکت روستائیان از جمله پیشنهادهایی است که می‌تواند در جهت اقتصاد تکمیلی روستا و در عین حال توسعه پایدار روستایی مفید فایده باشد.

پی نوشت

کوهپیمایی به معنای راهپیمایی در کوه است و باکوهنوردی تفاوت دارد. پیمایش مسیرهای کوهستانی، بدون استفاده از ابزارهای فنی کوهنوردی و درگیر شدن با مسیرهای سنگی و یخی را کوه پیمایی می‌نامند.

منابع

– اداره کل آمار اطلاعات وزارت کشاورزی. اطلس کاربری و پوشش اراضی استان مازندران با استفاده از اطلاعات ماهواره‌ای مقیاس ۲۰۰۰۰۰: ۱، چ۱. تهران: وزارت کشاورزی۱۳۷٦.

– اجل، دیوید.ال. مدیریت گردشگری پایدار،میراثی برای آینده. چ۱. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی،،۱۳۸۸ .

– اردستانی، محسن. مبانی گردشگری روستایی. چ۱. سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی،۱۳۸۷.

– اکبرپور سراسکانرود ، محمد و فاطمه نوربخش . نقش اکوتوریسم در توسعهٔ پایدار شهری و روستایی (نمونه موردی : جزیره قشم).فصلنامه مسکن محیط روستا. شماره ۱۳۲. زمستان ۱۳۸۹.

– پاپلی یزدی، محمدحسین و مهدی سقایی.گردشگری (ماهیت و مفاهیم)،چ۲. تهران: سمت،۱۳۸٦.

– پور احمد ، احمد وکیومرث حبیبی. توسعه کالبدی ، فضایی شهر سنندج با استفاده از GIS . چ۱ .سنندج: انتشارات دانشگاه کردستان ، ۱۳۸٤.

– تی تی دژ، امید . خود آموز Arc GIS 9.2. چ۱. آمل: انتشارات موسسه فرهنگی هنری شمال پایدار ، دانشگاه شمال، ۱۳۸٤.

– جمعه پور، محمود . مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی: دیدگاهها و روشها. چ۲. تهران: سمت، ۱۳۸۵ .

– جهانیان، منوچهر و زهرا نادعلی پور. مدیریت گردشگری (تعاریف،ماهیت و اجزا)،چ ۱. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی ،۱۳۸۸.

– حیدری چیانه، رحیم. مبانی برنامه‌ریزی صنعت گردشگری. چ۱. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۷.

– رضوانی، محمدرضا. توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار. چ۱. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.

– زیاری،کرامت الله. اصول و روشهای برنامه‌ریزی منطقه‌ای. چ۳. یزد: انتشارات دانشگاه یزد،۱۳۷۸.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

– ستاد اطلاع‌رسانی و پیشگیری از حوادث کوهستانی ، اصول کوهپیمایی ، هیئت کوه نوردی و صعودهای ورزشی استان تهران،.۱۳۸۸

– سعیدی، عباس. مبانی جغرافیای روستایی. چ ٤. تهران: سمت، ۱۳۸۱.

– شمس الدینی، علی. گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستایی (نمونه موردی: روستای فهلیان). فصلنامه مسکن محیط روستا ،شماره ۱۳۱، پاییز ۱۳۸۹.

– شهیدی، محمد شریف و همکاران. بررسی تأثیرات توریسم در برنامه‌ریزی نواحی روستایی، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی. سال چهل و یکم. شماره ٦٧،٩٩–١٣٧٨،١١٣.

– طیبی ، کمیل و امیر جباری و روح الله بابکی. بررسی رابطه علی بین گردشگری و رشد اقتصادی (مطالعه موردی ایران کشورهای OECD به علاوه کشورهای منتخب). مجله علمی – پژوهشی دانش و توسعه . سال پانزدهم ، شماره ٢٤ ،٦٥–٨٧ ، پاییز ۱۳۸۷.

– فرج زاده اصل، منوچهر و رفیق کریم پناه. تحلیل پهنه‌های مناسب توسعه اکوتوریسم در استان کردستان. فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش های جغرافیای طبیعی. شماره (٦٥)،٣٣–٥٠،١٣٨٧.

– قاسمی، ایرج. برنامه‌ریزی کالبدی حوزه‌های گردشگری روستایی. چ۱. تهران: انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی،۱۳۸۸.

– قیامی راد، امیر، مهرداد محرم زاده و باقر حسین پور.رابطه دیدگاه مدیران ورزشی و مدیران گردشگری کشور وعوامل گردشگری ورزشی در ایران. فصلنامه علمی– پژوهشی المپیک. سال شانزدهم. شماره ۲(پیاپی ٤٢)،٦١–١٣٨٧،٥١.

– کاظمی،مهدی. مدیریت گردشگری. چ۳. تهران:سمت،۱۳۸۷.

– مرکز آمار ایران. سالنامه آماری کشور ۱۳۸۵. چ۲. دفتر اطلاع رسانی و پایگاه اطلاعات آماری. تهران،١٣٨٦.

– منشی زاده،رحمت الله. مقوله گردشگری. چ۱. تهران: انتشارات هاشمی، ١٣٨٤.

– مهدوی، مسعود. مقدمه‌ای بر جغرافیای روستایی ایران. چ۵. تهران: سمت،۱۳۸۳.

– واحد پژوهش و تألیف گیتاشناسی ، زیر نظر سعید بختیاری. اطلس گیتاشناسی استانهای ایران . چ۱. تهران: انتشارات مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۸۳ .

– وینو ، آلتا و میشائیل مینامی. خود آموز کامل Arc GIS 9.2، ترجمه محمد میر محمد صادقی . چ۱. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان ، ۱۳۸۷.

- Besculides,Antonia and Mortha E.Lee.Reswidens,*Pereptions of the Cultural benefits of tourism*,Annals of tourism Research,Vol.29,No.2, 2003.

- Boo , E .*cotourism : A tool for conservation and development* . in J .A . Kusler (compiler) , ecotourism and resource conservation . A collection of papers , vol.1, pp, 54-60, 1992.

- Briedenhann,Jenny and EugeniaWickens.*Tourism routes as a tool for the Economic development of rural areas-vibrant hope or imposible dream?*,Tourism Management,Vol.25, 2004.

- Brown,K.,et al.*Trade-off analysis for marine protected area management*,journal of Ecological Economics,volume 37:417-443, 2002.

- Charles,R.Geolner,J.R.Brent,R and McIntosch,w..*Tourism Principles,practice and philosophies*,John wiley&sons,Inc, 2000.

- chiang Lee,Chien and chun-ping change,*Tourism development and economic growth: A closer look at panels*, Tourism management (29),180 , 2008.

- Davenport.j, Davenport. L. *The impact of tourism and personal Leisure transporton coastal environments: A review*, Estuarine, coastal and shelf Science, No.67,pp.280-292, 2006.

- Fleischer,Aliza,*Support for Rural Tourism*.Annalls of Tourism

Research,Vol.27,No.4., 2000.

- Gomez martin.*Weather,climate and tourism a Geography perspective,Annals of Tourism research*.Vol32,NO3,pp571-591, 2005.

- Goodwin, H. *In pursuit of ecoutorism*,

Biodiversity and conservation 5(3).pp:277-292, 1998.

- Hamilton M., David j . Maddison . Richards .j. Tol. *climate change and international tourism :*

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]

Asmulation study , Global environmental change 15 . pp 253-266 , 2005.

- Kitsiou,D.,et al. *Multi-dimensional evalution and ranking of coastal areas using GIS and multiple criteria choice methods*,journal of science of Total Environment,volume 284:1-17, 2002.

- Liu. Abby, Geoffrey wall. *Planning tourism employment: adeveloping country perspective*. tourism management , Vol, 27. issue 1 , pp . 159-170, 2006.

- Pearce, Band Markandya.*Tourist development*, longman Singapore published Ltd, 1989.

- Promfret, Gill.Mountaineering *adventure tourists:a conceptual framework for research* ,tourism management,27, 2006.

- Quanttrone, G.Urban *Development strateges:The Tourism city network Institute di Pianificazione e Gestione Del Territorio*, 2002.

- Stamboulis, Yeorios.Innovation *Strategies and technology for Experience-based tourism*.Tourism management, Vol.24. 2003.

–Cross and Red Crescent Societies. 2002

[Downloaded from jhre.ir on 2026-10-09]